

W. Smit
W.P. Davidse
J. de Jager
M.H. Smit
C. Taal
M.O. van Wijk

Periodieke Rapportage 31-95

VISSERIJ IN CIJFERS 1995

Juli 1996

Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Visserij

REFERAAT

VISSERIJ IN CIJFERS 1995

Smit, W. et al.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1996

Periodieke Rapportage 31-95

ISSN 0921-4283

57 p., tab., English Summary

Deze jaarlijkse rapportage bevat gegevens over de bedrijfsresultaten per vaartuig en per sector van de kottervisserij en de mosselcultuur in 1995 met vergelijkende cijfers van voorgaande jaren.

De omvang van de totale visserijvloot en de werkgelegenheid daalden wederom. Het investeringsniveau in de kottervisserij bleef op hetzelfde niveau van ongeveer 60 miljoen gulden. De totale opbrengst van de kottervloot steeg met 5 miljoen gulden. Als gevolg van een lagere gasolieprijs daalden de kosten met 6 miljoen.

De solvabiliteit van de kotterbedrijven liep terug tot 38% van het totaal vermogen.

De aanvoer van mosselen daalde met 20%. Door een forse prijsstijging nam de besomming echter toe met 21 miljoen tot 126 miljoen gulden.

Nederland heeft in 1995 voor 2,4 miljard gulden uitgevoerd aan vis en visproducten. Daar stond een import ter waarde van 1,5 miljard tegenover.

Visserij/Bedrijfsuitkomsten/Mosselcultuur/Financiële positie/Investerings

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

INHOUD

Blz.

WOORD VOORAF	7
SAMENVATTING	9
SUMMARY	11
CONTENTS OF TABLES	13
1. ALGEMEEN OVERZICHT	15
1.1 Ontwikkeling van vloot en investeringen	15
1.2 Besomming	17
1.3 Invoer en uitvoer	17
2. BEDRIJFSRESULTATEN KOTTERVISSERIJ	19
2.1 De vloot	19
2.2 Resultaten van de kottersector	20
2.3 Resultaten per pk-groep	21
2.4 Resultaten per tak van visserij	24
3. FINANCIËLE EN FISCALE POSITIE KOTTERVISSERIJ	29
3.1 Aantal bedrijven	29
3.2 Financiering	29
3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep	30
3.4 Nettokasstroom van de sector als geheel	31
3.5 Fiscaal en bedrijfseconomisch	33
4. BEDRIJFSRESULTATEN MOSSELCULTUUR	35
4.1 Aantal bedrijven en vloot	35
4.2 Aanvoer en opbrengst	36
4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector	37
4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse	38
5. BUITENLANDSE HANDEL	40
5.1 Invoer	40
5.2 Uitvoer	41

	Blz.
BIJLAGEN	45
1. Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1990-1996	46
2. Invoer van vis en visproducten naar productvorm	48
3. Uitvoer van vis en visproducten naar productvorm	49
4. Invoer van vis en visproducten naar continent	50
5. Uitvoer van vis en visproducten naar continent	52
6. Gemiddelde aanvoerprizen van enkele vissoorten op Nederlandse visafslagen	54
7. Kostenoverzicht voor enkele belangrijke pk-groepen in 1994	55
PUBLICATIES IN 1995/96	56

CONTENTS

	Page
INTRODUCTION	7
SUMMARY (DUTCH)	9
SUMMARY (ENGLISH)	11
CONTENTS OF TABLES (ENGLISH)	13
1. GENERAL SURVEY	15
1.1 Development of fleet and investments	15
1.2 Gross revenues	17
1.3 Imports and exports	17
2. FINANCIAL RESULTS CUTTER FISHERIES	19
2.1 The fleet	19
2.2 Economic results of the cutter sector	20
2.3 Economic results by hp group	21
2.4 Economic results by type of gear	24
3. FINANCIAL AND FISCAL POSITION OF CUTTER FISHERIES	29
3.1 Number of enterprises	29
3.2 Financing	29
3.3 Liquidity developments by hp group	30
3.4 Aggregate net cash flow	31
3.5 Fiscal and economic approach	33
4. FINANCIAL RESULTS MUSSEL CULTURE	35
4.1 Number of enterprises and fleet	35
4.2 Landings and revenues	36
4.3 Economic result of the mussel sector	37
4.4 Economic results by size class	38
5. FOREIGN TRADE	40
5.1 Imports	40
5.2 Exports	41

	Page
APPENDICES	45
1. Review of Dutch fish quota 1990-1996	46
2. Imports of fishery products by product	48
3. Exports of fishery products by product	49
4. Imports of fishery products by continent	50
5. Exports of fishery products by continent	52
6. Average landing prices of selected species on Dutch fish auctions	54
7. Cost structure of some important hp groups in 1994	55
PUBLICATIONS IN 1995/96	56

WOORD VOORAF

De periodieke rapportage "Visserij in cijfers" geeft voor de kottervisserij en de mosselcultuur een beknopt overzicht van de bedrijfsresultaten en de financiële positie. Van beide sectoren is een volledig beeld verkregen dankzij de medewerking vanuit het bedrijfsleven en diverse instellingen.

Voor de berekening van de voorlopige bedrijfsresultaten van 1995 zijn gegevens van opbrengsten en enkele belangrijke kostensoorten uit de bedrijfsboekhoudingen aangevuld met ramingen van de overige kosten. De voorlopige cijfers van 1995 bieden daarmee een betrouwbaar beeld en de ervaring leert dat zij in het algemeen weinig afwijken van de op een later tijdstip beschikbaar komende definitieve cijfers. Helaas stonden de gegevens van de VIRIS-databank in 1995 niet tot onze beschikking.

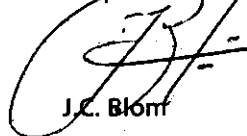
Voor de mosselcultuur zijn de bedrijfsresultaten van het laatste seizoen geraamd op basis van fiscale cijfers in het verleden.

Voor beide sectoren zijn ter vergelijking definitieve cijfers van voorgaande jaren vermeld, evenals sectorresultaten. Op grond van nieuw uitgevoerde berekeningen zijn enkele gegevens over sectorresultaten in voorgaande jaren licht herzien.

Aan deze aflevering van "Visserij in cijfers" hebben verschillende medewerkers van de afdeling Visserij een bijdrage geleverd: drs. W.P. Davidse en drs. M.H. Smit aan het hoofdstuk over de financiële positie, W. Smit en C. Taal aan de gegevens over de bedrijfsresultaten in de kottervisserij, drs. M.O. van Wijk aan het hoofdstuk over de mosselcultuur en de algehele redactie en J. de Jager aan de gegevens van de grote zeevisserij, aanvoerprijzen en het hoofdstuk buitenlandse handel. De bedrijfseconomische gegevens werden verzameld en bewerkt door de documentatiemedewerkers A. Klok, J. Ouwehand, C. de Ruijter en K. Vrolijk. De eindverantwoordelijkheid lag in handen van drs. W. Smit.

Tenslotte is een woord van dank op zijn plaats aan de vele schippers-eigenaren, kotttereders en mosselkwekers, die op basis van vrijwilligheid de gegevens beschikbaar hebben gesteld voor de berekening van bedrijfsresultaten en financiële positie. Daarbij moet tevens de zeer prettige samenwerking met een aantal administratie- en accountantskantoren worden vermeld.

De plv. directeur,

J.C. Blom

Den Haag, juli 1996

SAMENVATTING

Algemeen

1. De totale besomming van de Nederlandse zee- en kustvisserij is in 1995 op een niveau van rond de 1 miljard gulden beland. Het aantal opvarenden daalde tot 2.737 mensen. De investeringen in nieuwe schepen, motoren en dergelijke namen af tot 82 miljoen gulden. In de grote zeevisserij vonden, in tegenstelling tot vorig jaar, geen investeringen plaats.
2. Nederland heeft in 1995 voor 1,5 miljard gulden aan vis en visproducten ingevoerd, een stijging van 6% ten opzichte van 1994. De uitvoerwaarde bleef met 2,4 miljard gulden vrijwel op hetzelfde niveau als vorig jaar.

Kottervisserij

3. De omvang van de kottervloot is afgenomen tot 457 schepen en 490.000 pk per ultimo 1995. Het aantal kotters met een leeftijd tot en met 10 jaar daalde met 18. De werkgelegenheid is wederom afgenomen, tot 2.109 opvarenden.
4. De totale besomming is in 1995 licht gestegen met 5 miljoen gulden tot 630 miljoen. Als gevolg van een lagere gasolieprijs daalden de technische kosten met 6 miljoen. De arbeidsopbrengst nam met 11 miljoen toe. Het nettoresultaat was voor het eerst sinds 1992 weer positief: plus 5 miljoen.
5. De stijging van de besomming deed zich in de meeste groepen kotters voor. Met name de kotters in de groep 261-300 pk wisten hun besomming behoorlijk te verbeteren.
6. De totale inzet in pk-dagen is vrijwel gelijk gebleven in 1995. Alleen in de garnalenvisserij steeg de inzet. Het gemiddeld aantal zeedagen per schip bleef stabiel (van 184 in 1994 tot 185 in 1995).
7. De investeringen in de kottervloot daalden met 4 miljoen tot 59 miljoen gulden. Het totale vreemde vermogen is afgenomen tot 554 miljoen gulden. De aflossingsverplichtingen zijn lager dan tot nu toe geraamd. Voor een gemiddeld kotterbedrijf kwam de nettokasstroom uit exploitatie op 60.000 gulden. Het eigen vermogen kwam begin 1995 uit op 38% van het totaal vermogen. Dit is een achteruitgang in vergelijking met voorgaande jaren.

Mosselcultuur

8. Het aantal bedrijven in de mosselcultuur daalde in het afgelopen jaar. Het aandeel van de grootste bedrijven steeg tot 56% van de totale aanvoer. De investeringen (onder meer in 3 nieuwe schepen) liepen op tot

- 17 miljoen gulden, een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar.
9. De aanvoer van mosselen daalde met 20% tot 84 miljoen kilogram. Door een gemiddelde prijsstijging van 50% nam de besomming echter toe met 21 miljoen tot 126 miljoen gulden. De totale arbeidsopbrengst steeg van 57 miljoen in het seizoen 1994/1995 naar 82 miljoen in 1995/1996.
 10. De meeste mosselbedrijven zagen hun resultaten fors stijgen. Bij de grootste bedrijven is de gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende bijna drie keer zo hoog als bij de kleine bedrijven.

SUMMARY

General

1. In 1995 total gross revenue of Dutch sea fisheries reached a level of almost 1 billion NLG. Employment decreased slightly to 2,737 man-years. Investments in new vessels, engines etc. decreased to 82 million NLG. Investments in the distant water fleet, contrary to 1994, were absent.
2. Imports of fish and fish products in the Netherlands reached a level of 1,5 billion NLG in 1995 (6% higher than in 1994). Exports remained at a level of 2,4 billion NLG.

Cutter sector

3. The size of the cutter fleet decreased in 1995 to 457 vessels and 490,000 HP. The number of cutters younger than 11 years is 18 lower than last year. Employment decreased again to 2,109 man-years.
4. Total gross revenue slightly increased in 1995 by 5 million NLG to 630 million. Due to lower fuel prices, operational costs were 6 million lower. Total revenue to labour increased by 11 million NLG. Net economic result was 5 million NLG, somewhat better than last year.
5. Gross revenues improved in most vessel groups. Cutters in the 261-300 hp group reported significant higher revenues.
6. In 1995 total effort in hp days remained almost unchanged. Effort in shrimp fishing was higher. The average number of days-at-sea per vessel rose slightly from 184 days in 1994 to 185 in 1995.
7. Total investment in the cutter fleet, 59 million NLG, was 4 million lower than in 1994. Total loan capital decreased to a level of 554 million NLG. Redemptions were lower than estimated in previous years. There was a positive average net cash flow per enterprise of 60,000 NLG. Solvability of the enterprises decreased to 38%, which is significantly lower than the years before (50%).

Mussel culture

9. In 1995 the number of enterprises decreased. Among them the largest enterprises accounted for 56% of total landings. Investments doubled to a level of 17 million (including three new vessels).
10. Aggregate landings of mussels were 20% lower (at 84 million kilograms) than in the preceding season. Much higher prices (+50%) caused the gross revenue to grow by 21 million NLG to 126 million. Total revenues to labour rose from 57 to 82 million NLG in 1995.

- 11. Average results per enterprise improved significantly. Revenue to labour per employee in the largest enterprises is three times as high compared to the small enterprises.**

CONTENTS OF TABLES

- 1.1 Fleets of sea fisheries and mussel culture; number of vessels, engine power, age of vessels and number of crew
- 1.2 Investments in sea fisheries, mussel culture and others
- 1.3 Gross revenues of sea fisheries, mussel culture and others
- 1.4 Imports and exports of fishery products
- 2.1 Cutters; number of vessels by region, engine capacity and age
- 2.2 Cutters; fleet, engine power, crew and fuel consumption
- 2.3 Cutters; aggregate financial results
- 2.4 Cutters; financial results per vessel by region and hp group
- 2.5 Cutters; relative shares by hp group in fleet, employment, engine power, hp days, gross revenues, costs and revenues to labour
- 2.6 Cutters; fishing effort by hp group and type of gear
- 2.7 Cutters; gross revenues by hp group and type of gear
- 2.8 Cutters; average revenue to labour per crew member by hp group and type of gear
- 2.9 Cutters; main indicators per man-year 1970-1995 at constant 1995 prices
- 3.1 Cutters; number of enterprises
- 3.2 Cutters; investments and foreign capital
- 3.3 Cutters; foreign capital and net cash flow per enterprise
- 3.4 Cutters; aggregate net result, gross and net cash flow
- 3.5 Cutters; solvability
- 3.6 Cutters; fiscal and commercial net result
- 4.1 Mussel culture; number of enterprises by size class and region
- 4.2 Mussel culture; number of vessels by region, age and engine power
- 4.3 Production, value and average price of mussels
- 4.4 Mussel culture; aggregate financial results
- 4.5 Mussel culture; average financial results per enterprise by size class
- 5.1 Foreign trade; Imports into the Netherlands
- 5.2 Foreign trade; Exports from the Netherlands

1. ALGEMEEN OVERZICHT

1.1 Ontwikkeling van vloot en investeringen

Het aantal schepen in de kottervisserij is in 1995 gedaald. In de mosselcultuur en de grote zeevisserij bleef het aantal schepen gelijk. Het totale motorvermogen van de vloot is licht toegenomen.

Tabel 1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij en de mosselcultuur (per 31 december)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
AANTAL VAARTUIGEN							
- kottervisserij	573	533	491	472	474	464	457
- grote zeevisserij	13	13	13	13	12	12	12
- mosselcultuur	82	82	82	80	77	77	77
Totaal	668	628	586	565	563	553	546
MOTORVERMOGEN (1.000 pk b))							
- kottervisserij	574	544	498	487	496	491	490
- grote zeevisserij	76	80	80	81	74	81	81
- mosselcultuur	35	38	39	39	38	39	40
Totaal	685	662	617	607	608	611	611
LEEFTIJD SCHEPEN							
- 0-10 jaar	278	273	241	226	214	200	184
- 11-20 jaar	113	102	108	111	121	130	140
- meer dan 20 jaar	277	253	237	228	228	223	222
Totaal	668	628	586	565	563	553	546
AANTAL OPVARENDEN							
- kottervisserij	2.641	2.486	2.292	2.195	2.184	2.159	2.109
- grote zeevisserij	312	382	426	430	423	392	398
- mosselcultuur	250	251	251	243	240	235	230
Totaal	3.203	3.119	2.969	2.868	2.847	2.776	2.737

a) Voorlopige cijfers; b) 1 pk = 0,736 kW.

Bron: Directie Visserij; Scheepvaart-Inspectie; Produktschap Vis; LEI-DLO.

De investeringen in de vloot zijn met een bedrag van 82 miljoen gulden weer terug op het niveau van voor 1994. In de grote zeevisserij vonden, in tegenstelling tot vorig jaar, geen investeringen plaats. De investeringen in de mosselcultuur verdubbelden tot een bedrag van 17 miljoen gulden.

De werkgelegenheid in de zeevisserij en de mosselcultuur is dit jaar wederom gedaald.

Tabel 1.2 Overzicht van de investeringen in de zee- en kustvisserij a)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
KOTTERVISSERIJ							
Miljoen gulden b)	63	64	31	66	84	63	59
- Aantallen:							
. nieuwe schepen	13	15	6	13	12	8	5
. andere schepen c)	2	3	3	2	2	2	3
. verlengingen e.d.	3	2	-	-	3	3	2
. nieuwe motoren	9	12	6	12	18	15	26
GROTE ZEEVISSERIJ							
Miljoen gulden b)	95	50	0	0	0	115	0
- Aantallen:							
. nieuwe schepen	2	1	-	-	-	2	-
. andere schepen c)	-	1	-	-	-	-	-
. verlengingen e.d.	-	-	-	-	-	1	-
MOSSELCULTUUR							
Miljoen gulden b)	23	14	10	2	9	9	17
- Aantallen:							
. nieuwe schepen	7	3	2	-	2	2	3
. andere schepen c)	3	2	-	-	2	-	-
. verlengingen e.d.	1	3	3	-	-	2	2
. nieuwe motoren	5	4	4	4	6	4	4
OVERIGE SECTOREN d)							
Miljoen gulden b)	2	2	1	1	2	6	6
- Aantallen:							
. nieuwe schepen	-	2	-	-	1	2	1
. andere schepen c)	7	4	1	1	1	1	-
. verlengingen e.d.	3	1	1	1	-	-	1
. nieuwe motoren	3	2	2	2	-	2	5
TOTALE VLOOT							
Miljoen gulden b)	183	130	42	69	95	192	82
- Aantallen:							
. nieuwe schepen	22	21	8	13	15	14	9
. andere schepen c)	12	10	4	3	5	3	3
. verlengingen e.d.	7	6	4	1	3	6	5
. nieuwe motoren	17	18	12	18	24	21	35

a) Bruto-investeringen, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen. Peildatum: tijdstip van in de vaart brengen; b) Bruto, zonder aftrek van WIR-premie; c) Tweedehands schepen uit buitenland of andere bedrijfstakken; d) Oestercultuur, kokkelvisserij en overige kustvisserij.

1.2 Besomming

De totale opbrengst van de zeevisserij steeg in 1995 met 24 miljoen gulden tot 796 miljoen. In de grote zeevisserij was sprake van een opbrengststijging met 20 miljoen. De besomming in de kottervisserij lag in 1995 op een iets hoger niveau. In de mosselcultuur was sprake van een forse groei.

Tabel 1.3 Opbrengst van de Nederlandse zee- en kustvisserij (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 c)
Kottervisserij	651	661	692	744	652	616	625	630
Grote zeevisserij	143	152	149	162	168	185	147	166
Totaal zeevisserij	794	813	841	906	820	801	772	796
Mosselcultuur b)	77	88	99	91	92	88	105	126
Oestercultuur	17	17	11	6	8	8	7	7
Kokkelvisserij	53	44	31	13	52	43	32	25
Diversen	1	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	942	963	983	1.017	973	941	917	955

a) Inclusief aanvoer in buitenlandse havens; b) Exclusief de door het Mosselfonds opgenomen mosselen; c) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie Visserij, Produktschap Vis, ramingen LEI-DLO.

1.3 Invoer en uitvoer

In 1995 is de totale waarde van de invoer gestegen met 6%. De uitvoer daalde met 1%. De groei van de invoer kwam in tegenstelling tot 1994 grotendeels voor rekening van de handelsbetrekkingen met niet-EU-landen. Met name de invoer uit niet-Europese landen zette de stijgende lijn van de laatste jaren voort. De uitvoerwaarde nam per saldo met 25 miljoen gulden af. Het aandeel daarin van buiten Europa gelegen landen steeg eveneens, terwijl de uitvoer naar Europese landen juist daalde.

Tabel 1.4 Invoer en uitvoer van visproducten (x miljoen gulden) a) b)

Bestemming	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
INVOER							
totaal	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436	1.521
waarvan uit:							
- EU	702	736	892	883	649	732	743
- overig Europa	99	174	197	241	289	266	282
- overig Wereld	269	281	346	256	413	438	496
UITVOER							
totaal	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388	2.363
waarvan naar:							
- EU	1.561	1.799	1.961	1.881	1.799	1.858	1.838
- overig Europa	151	186	194	175	187	209	179
- overig Wereld	311	313	307	344	352	321	346

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren; b) Zie ook bijlagen 2 tot en met 5.

Bron: CBS/LEI-DLO.

2. BEDRIJFSRESULTATEN KOTTERVISSERIJ

2.1 De vloot

De omvang van de kottervloot is in 1995 gedaald tot 457 kotters (zie tabel 2.1). Met name het aantal schepen met een leeftijd van maximaal 10 jaar nam sterk af. In feite is dit proces van veroudering al sinds 1992 gaande. Het gemiddelde motorvermogen steeg licht.

Tabel 2.1 Aantal vaartuigen in de kottervisserij naar regio, leeftijd en motorvermogen (per 31 december)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Regio							
- Noord	428	395	358	354	356	351	343
- Zuid	145	138	133	118	118	113	114
Totaal	573	533	491	472	474	464	457
Leeftijd							
0 - 10 jaar	237	231	201	189	178	167	149
11 - 20 jaar	108	95	100	101	108	114	121
meer dan 20 jaar	228	207	190	182	188	183	187
Totaal	573	533	491	472	474	464	457
Motorvermogen (pk)							
1 - 100	10	5	4	1	1	0	0
101 - 150	31	23	23	21	19	19	18
151 - 200	53	56	53	51	46	44	36
201 - 260	55	52	53	50	54	56	55
261 - 300	107	115	118	120	124	128	134
301 - 400	4	3	2	2	2	1	2
401 - 600	34	26	19	17	17	13	10
601 - 800	28	21	12	11	10	4	5
801 - 1.100	19	12	7	7	6	6	6
1.101 - 1.300	37	30	23	20	15	11	10
1.301 - 1.500	42	37	30	24	22	15	10
1.501 - 2.000	71	73	70	72	84	96	102
2.001 -	82	80	77	76	74	71	69
Totaal	573	533	491	472	474	464	457
Gemiddeld motorvermogen (pk)	1.001	1.020	1.015	1.031	1.046	1.058	1.071

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie Visserij; Scheepvaart-Inspectie; LEI-DLO.

Binnen de vloot heeft zich een verdere concentratie rond de licentiegrenzen van 300 en 2.000 pk voorgedaan. Het aantal vaartuigen in de groepen 151-200 pk en 1.301-1.500 pk nam af van 59 schepen in 1994 naar 46 in 1995.

2.2 Resultaten van de kottersector

De totale besomming van de kottervloot bleef stabiel op een niveau van 630 miljoen (zie tabel 2.2). Dit was 5 miljoen gulden meer dan in het voorgaande jaar. In reële termen (gecorrigeerd voor inflatie) echter vertoont de besomming al enige jaren een neerwaartse trend.

De technische kosten (alle kosten exclusief loonbestanddelen) zijn gedaald met 5 miljoen gulden, voornamelijk als gevolg van een daling van de gasolieprijs. Alle andere kosten, met name de rentelasten en de algemene kosten, namen toe.

Tabel 2.2 Kottervisserij - sectorresultaten (x miljoen gulden)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Besomming b)	661	692	744	652	616	625	630
Af: technische kosten c)	493	479	457	422	433	439	433
Arbeidsopbrengst	168	213	287	231	183	186	197
waarvan:							
- deel/sociale lasten	209	219	236	202	183	187	192
- nettoresultaat	-41	-7	50	29	0	-1	5
In guldens van 1995:							
Besomming b)	796	814	842	712	655	646	630
Af: technische kosten c)	594	564	518	460	461	454	434
Arbeidsopbrengst	202	250	325	252	195	192	197
waarvan:							
- deel/sociale lasten	252	258	268	221	195	194	192
- nettoresultaat	-50	-8	57	31	-0	-1	5

a) Voorlopige cijfers; b) Inclusief diverse opbrengsten; c) Alle kosten, exclusief deel, sociale lasten, proviand, graailoon en vakantiegeld.

De totale arbeidsopbrengst van de kottervisserij - besomming minus technische kosten - nam al met al toe met 11 miljoen gulden. Deze stijging kwam voor de helft ten goede van de brutodeellonen. Het totale nettoresultaat van de kotters is voor het eerst sinds 1992 weer eens positief: 5 miljoen gulden. Als we echter kijken naar het resultaat van individuele schepen, dan is het beeld heel wat minder positief. Iets minder dan de helft van de kotters zit namelijk in de rode cijfers. Ten opzichte van 1994 is dit wel een verbetering, toen zat meer dan 50% van de schepen in de min.

De inkrimping van de kottervloot heeft geleid tot een daling van de werkgelegenheid tot 2.109 opvarenden in 1995 (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3 Kottervisserij - enkele kengetallen (jaargemiddelde respectievelijk -totalen)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Aantal schepen	588	553	512	482	473	469	461
Motorvermogen (1.000 pk)	586	559	521	492	491	493	490
Aantal opvarenden	2.641	2.486	2.292	2.195	2.184	2.159	2.109
Olieverbruik (mln.)	338	320	305	323	353	369	369

a) Voorlopige cijfers.

2.3 Resultaten per pk-groep

De gemiddelde besomming per vaartuig steeg in de meeste pk-groepen. Alleen in de noordelijke groepen 101 t/m 150, 201 t/m 260, 1.101 t/m 1.300 en meer dan 2.001 pk en bij de zuidkotters tussen 1.501-2.000 pk daalde de besomming. De kotters in de groep 261-300 pk (waarin ook de Eurokotters) wisten hun besomming behoorlijk te verbeteren (zie tabel 2.4).

Het gemiddelde nettoresultaat volgde in grote lijnen de ontwikkeling van de besomming. De resultaten van de zuidkotters waren gemiddeld iets beter dan die van de noordelijke collega's. Het gemiddeld resultaat was in 8 van de 11 noordelijke pk-groepen negatief. Ook als men de individuele resultaten van de kotters beschouwt, blijkt dat ongeveer de helft van de noordelijke kotters in de rode cijfers zit tegenover maar een kwart van de zuidelijke kotters.

Tabel 2.5 geeft een indruk van het relatieve belang van de verschillende pk-groepen in de totale inzet en het financieel resultaat van de kottervisserij. De verhoudingen bleven in het algemeen gelijk aan die in 1994. De groep 1.501-2.000 pk wist haar aandeel wederom te vergroten.

Het aandeel van de grote kotters (boven 1.500 pk) in de besomming is structureel lager dan het aandeel in pk-dagen. In 1995 kwam 81% van de pk-dagen voor rekening van deze groep, terwijl het aandeel in de besomming slechts 70% bedroeg en het aandeel in de arbeidsopbrengst 65%. Hieruit is af te leiden dat het aan pk(-dagen) toe te schrijven vangstvermogen afneemt naarmate de schepen groter worden.

Tabel 2.4 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig in de kottervisserij (x 1.000 gulden)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
A. NOORD							
- 101-150 pk							
. brutobesomming	227	237	215	224	153	195	181
. nettoresultaat	-12	-8	-17	11	-28	-16	-19
. loonkosten volw. opvarende	50	53	54	59	41	54	-49
- 151-200 pk							
. brutobesomming	284	298	257	222	208	199	266
. nettoresultaat	18	9	5	3	-9	8	39
. loonkosten volw. opvarende	53	60	54	55	47	50	56
- 201-260 pk							
. brutobesomming	350	316	345	346	332	373	351
. nettoresultaat	-6	-27	-23	-19	-33	-16	-17
. loonkosten volw. opvarende	63	54	62	63	61	67	62
- 261-300 pk							
. brutobesomming	741	623	893	776	754	680	731
. nettoresultaat	40	-9	76	28	-11	-49	2
. loonkosten volw. opvarende	84	71	96	80	76	76	85
- 401-600 pk							
. brutobesomming	774	806	1.064	809	772	812	912
. nettoresultaat	13	23	138	8	-29	-46	-7
. loonkosten volw. opvarende	73	75	111	82	76	76	91
- 601-800 pk							
. brutobesomming	902	995	1.062	1.012	859	779	848
. nettoresultaat	-66	-37	32	61	-34	-56	-13
. loonkosten volw. opvarende	68	76	81	79	61	63	68
- 801-1.100 pk							
. brutobesomming	-	-	-	-	1.019	1.029	1.139
. nettoresultaat	-	-	-	-	-119	-191	-105
. loonkosten volw. opvarende	-	-	-	-	56	62	65
- 1.101-1.300 pk							
. brutobesomming	1.648	1.928	2.296	2.055	1.715	1.477	1.290
. nettoresultaat	20	171	367	264	63	40	-20
. loonkosten volw. opvarende	88	102	121	102	83	73	72
- 1.301-1.500 pk							
. brutobesomming	1.775	2.064	2.516	2.025	1.957	1.847	1.889
. nettoresultaat	35	243	508	152	72	62	123
. loonkosten volw. opvarende	90	105	125	100	94	94	100
- 1.501-2.000 pk							
. brutobesomming	2.064	2.425	2.989	2.592	2.367	2.523	2.545
. nettoresultaat	-96	102	383	208	-75	-70	-82
. loonkosten volw. opvarende	96	108	133	109	97	101	103
- 2.001- pk							
. brutobesomming	2.479	2.933	3.183	3.196	3.085	2.946	2.798
. nettoresultaat	-460	-196	21	76	25	-20	-28
. loonkosten volw. opvarende	109	134	138	125	109	106	107

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.4 (vervolg)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
B. ZUID							
- 201-260 pk							
. brutobesomming	297	182	187	184	197	-	-
. nettoresultaat	32	-61	-53	-53	-41	-	-
. loonkosten volw. opvarende	47	35	34	36	39	-	-
- 261-300 pk							
. brutobesomming	812	743	725	717	756	737	848
. nettoresultaat	17	-35	-34	-42	-8	-13	48
. loonkosten volw. opvarende	78	72	68	71	70	70	87
- 1.101-1.300 pk							
. brutobesomming	1.502	1.551	2.037	1.667	1.322	-	-
. nettoresultaat	31	74	387	200	79	-	-
. loonkosten volw. opvarende	75	77	109	91	69	-	-
- 1.301-1.500 pk							
. brutobesomming	1.917	1.989	2.419	2.407	1.896	2.203	2.404
. nettoresultaat	-63	-13	278	361	102	162	255
. loonkosten volw. opvarende	109	107	137	140	110	134	129
- 1.501-2.000 pk							
. brutobesomming	-	-	-	2.858	2.622	2.952	2.845
. nettoresultaat	-	-	-	152	18	109	57
. loonkosten volw. opvarende	-	-	-	125	116	127	125
- 2.001- pk							
. brutobesomming	2.291	2.665	3.281	3.019	3.196	3.191	3.365
. nettoresultaat	-392	-182	224	46	202	281	342
. loonkosten volw. opvarende	97	115	143	113	117	119	124

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.5 Procentuele verdeling van enkele kengetallen in 1994 en 1995 a) naar pk-groepen

A. Vloot en bemanning

Pk-groep	Vaartuigen		Motorvermogen		Mensjaar	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995
1 - 200	14	13	2	2	5	5
201 - 300	39	41	10	11	26	27
301 - 600	4	3	2	1	3	2
601 - 1.100	3	2	2	2	3	2
1.101 - 1.500	7	5	9	6	9	6
1.501 - 2.000	19	22	35	38	29	33
2.001 -	16	15	40	40	25	24
Totaal	100	100	100	100	100	100

B. Inzet en resultaat

Pk-groep	Pk-dagen		Besomming		Techn.kosten		Arbeidsopbr.	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995	1994	1995
1 - 200	1	1	2	2	2	2	3	3
201 - 300	8	9	16	18	16	16	18	23
301 - 600	1	1	2	2	2	2	2	2
601 - 1.100	2	2	2	2	2	2	1	1
1.101 - 1.500	9	6	8	6	8	6	10	7
1.501 - 2.000	36	40	36	39	37	42	33	34
2.001 -	42	41	33	31	33	32	33	31
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

2.4 Resultaten per tak van visserij

De inzet van de kottervisserij, gemeten in pk-dagen, is vrijwel gelijk gebleven in 1995. Alleen in de garnalervisserij is de inzet behoorlijk gestegen. In de boomkorvisserij stabiliseerde de inzet zich op een niveau van 81 miljoen pk-dagen. Het aandeel van de kotters met meer dan 1.500 pk nam daarin wederom toe. In de groep 1.101 t/m 1.500 pk neemt de inzet gestaag af.

De besomming van de boomkorvisserij is enigszins gedaald tot 522 miljoen gulden. Daartegenover staat een stijging van de besomming in de garnalervisserij tot 73 miljoen gulden (zie tabel 2.7). Na een jarenlange inkrimping steeg de besomming van de rondvisspan weer eens, ondanks een lichte afname van de inzet en een daling van de kabeljauwprijs. Aan het prijzenfront waren verder weinig ontwikkelingen te noteren: de prijs van tong steeg enigszins (10%), met name van de kleine sorteringen.

Tabel 2.6 Inzet van de kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij (x 100.000 pk-dagen)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
1-200 pk							
- boomkor	0	1	1	1	0	-	-
- bordentrawl	0	-	-	-	0	-	-
- rondvisspan	-	-	0	0	-	-	-
- garnalen	19	16	14	12	12	10	10
- diversen	0	0	0	-	-	-	-
- totaal	19	17	16	13	12	10	10
201-300 pk							
- boomkor	19	19	26	25	29	32	26
- bordentrawl	5	3	1	4	2	1	2
- rondvisspan	7	4	4	6	3	1	3
- garnalen	30	30	29	30	35	38	47
- diversen	2	2	1	1	1	1	1
- totaal	63	58	61	65	69	73	79
301-600 pk							
- boomkor	5	7	4	1	0	1	0
- bordentrawl	6	3	-	1	1	0	-
- rondvisspan	13	12	12	11	12	9	7
- haringspan	1	-	-	-	0	-	-
- diversen	1	2	2	2	1	2	2
- totaal	25	24	18	15	15	12	10
601-1.100 pk							
- boomkor	33	22	9	6	8	7	7
- bordentrawl	11	6	1	1	-	1	1
- rondvisspan	27	20	16	15	14	9	6
- haringspan	-	1	4	1	-	1	2
- totaal	72	49	30	23	22	18	15
1.101-1.500 pk							
- boomkor	154	139	118	104	90	73	47
- bordentrawl	5	-	-	0	1	-	-
- rondvisspan	-	1	-	1	0	-	2
- haringspan	11	6	6	4	3	5	6
- diversen	-	-	-	-	1	2	3
- totaal	169	146	124	109	96	80	57
1.501- pk							
- boomkor	514	527	527	574	642	701	730
- haringspan	8	8	12	7	8	8	5
- totaal	522	535	539	582	649	709	735
Alle schepen							
- boomkor	725	714	685	711	769	814	810
- bordentrawl	27	13	2	7	4	2	3
- rondvisspan	47	36	33	33	29	18	17
- haringspan	19	15	22	13	11	14	12
- garnalen	49	46	43	42	46	48	57
- diversen	4	4	3	2	3	6	6
- totaal	871	828	788	808	863	902	906

- = In betreffende groep niet waargenomen; 0 = Minder dan 50.000 pk-dagen.

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.7 Besomming kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij (x miljoen gulden)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
1-200 pk							
- boomkor	1	1	1	1	0	-	-
- bordentrawl	0	-	-	-	0	-	-
- rondvisspan	-	-	0	0	-	-	-
- garnalen	22	20	16	15	12	12	13
- diversen	0	0	0	-	-	-	-
- totaal	22	21	18	16	12	12	13
201-300 pk							
- boomkor	37	39	69	50	57	59	45
- bordentrawl	7	4	2	6	3	1	3
- rondvisspan	11	5	6	8	4	1	5
- garnalen	43	34	28	33	38	39	60
- diversen	4	5	3	3	1	2	2
- totaal	102	86	107	100	103	103	114
301-600 pk							
- boomkor	5	9	7	1	0	2	0
- bordentrawl	4	2	-	1	1	0	-
- rondvisspan	13	11	12	12	11	7	8
- haringspan	1	-	-	-	0	-	-
- diversen	2	3	6	2	2	3	3
- totaal	25	25	25	16	14	12	11
601-1.100 pk							
- boomkor	29	24	11	5	5	5	5
- bordentrawl	7	3	1	1	-	1	1
- rondvisspan	15	11	11	10	10	5	4
- haringspan	-	2	4	1	-	1	1
- totaal	51	40	26	18	15	11	10
1.101-1.500 pk							
- boomkor	127	127	128	90	63	47	30
- bordentrawl	2	-	-	0	1	-	-
- rondvisspan	-	0	-	0	0	-	1
- haringspan	9	7	7	4	5	4	5
- diversen	-	-	-	-	1	1	1
- totaal	138	135	135	95	69	52	37
1.501- pk							
- boomkor	318	380	426	402	398	429	442
- haringspan	4	5	7	5	5	5	3
- totaal	322	385	434	407	403	434	445
Alle schepen							
- boomkor	517	580	641	550	524	542	522
- bordentrawl	20	9	3	8	4	2	3
- rondvisspan	39	27	29	30	25	13	17
- haringspan	14	14	18	11	10	10	9
- garnalen	64	54	44	48	50	51	73
- diversen	7	8	9	5	4	7	6
- totaal	661	692	744	652	616	625	630

- = In desbetreffende groep niet waargenomen; 0 = Minder dan 500.000 gulden.

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.8 Gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar in de kottervisserij naar tak van visserij (x 1.000 gulden) a) b)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 c)
1-200 pk							
- boomkor	x	67	x	x	x	x	-
- bordentrawl	x	-	-	-	x	-	-
- rondvisspan	-	-	x	x	-	-	-
- garnalen	54	48	42	50	32	45	58
- diversen	x	x	x	-	-	-	-
- totaal	54	49	42	48	32	45	58
201-300 pk							
- boomkor	85	77	127	78	81	74	76
- bordentrawl	36	x	x	41	x	x	x
- rondvisspan	64	51	76	74	x	x	x
- garnalen	81	40	21	53	43	41	80
- diversen	x	94	x	x	x	x	x
- totaal	77	56	79	67	63	58	77
301-600 pk							
- boomkor	73	109	158	68	x	96	x
- bordentrawl	16	8	-	22	-5	x	-
- rondvisspan	75	56	85	84	61	41	79
- haringspan	x	-	-	-	x	-	-
- diversen	x	154	457	94	111	111	95
- totaal	63	69	134	78	64	59	81
601-1.100 pk							
- boomkor	93	105	129	73	5	25	24
- bordentrawl	33	28	x	98	-	x	x
- rondvisspan	53	48	43	76	66	37	68
- haringspan	-	x	92	x	-	x	x
- totaal	68	79	77	81	43	35	49
1.101-1.500 pk							
- boomkor	93	118	180	138	92	95	102
- bordentrawl	x	-	-	x	x	-	-
- rondvisspan	-	x	-	x	x	-	x
- haringspan	68	x	165	x	x	x	151
- diversen	-	-	-	-	x	x	113
- totaal	88	117	180	138	98	100	104
1.501- pk							
- boomkor	46	97	149	126	2	104	104
- haringspan	x	x	x	x	x	x	x
- totaal	46	97	148	127	102	105	105
Alle schepen							
- boomkor	65	100	151	120	90	97	99
- bordentrawl	23	14	30	46	30	54	21
- rondvisspan	63	50	65	74	62	38	78
- haringspan	62	124	113	183	230	180	163
- garnalen	69	43	29	52	39	42	75
- diversen	104	106	256	151	135	110	94
- totaal	63	85	125	105	84	86	93

a) Arbeidsopbrengst = nettoresultaat + deel (inclusief proviand) + sociale voorzieningen + graai-
loon/vakantiegeld; b) x = minder dan 5% van het totale aantal mensjaren in de betrokken
pk-groep; - = tak van visserij is niet waargenomen; c) Voorlopige cijfers.

In de boomkorvisserij bleef de gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar op hetzelfde niveau. De lagere besomming werd gecompenseerd door een daling van het aantal mensjaren en de gasoliekosten. In de garnalenvisserij en de rondvisspan viel een forse inkomensstijging te noteren. Mede hierdoor was de gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar in de totale kottervisserij 93.000 gulden, een stijging van 7.000 ten opzichte van 1994.

Tabel 2.9 Kengetallen per mensjaar in de kottervisserij over 1970-1995 (gulden van 1995, x 1.000)

Jaar	Mensjaren	Pk	Besomming	Afschr./rente	Overkosten	Arb. opbr.	Waarvan:	
							deel/soc.l.	netto-result.
1970	2.723	83	199	41	67	91	82	9
1971	2.597	90	223	43	78	102	88	14
1972	2.590	97	236	40	79	117	95	22
1973	2.664	108	261	49	96	116	102	14
1974	2.694	125	237	67	111	59	82	-23
1975	2.511	146	245	65	114	66	84	-18
1976	2.290	155	259	62	122	76	88	-12
1977	2.106	153	269	55	122	92	91	1
1978	2.133	154	290	47	117	126	102	24
1979	2.186	153	308	49	137	122	103	19
1980	2.314	157	285	46	153	86	89	-4
1981	2.522	162	291	50	159	82	87	-5
1982	2.544	174	298	59	179	60	83	-23
1983	2.780	171	295	58	168	68	84	-16
1984	2.929	175	296	57	172	67	81	-15
1985	2.990	179	325	57	177	91	91	0
1986	2.970	181	313	68	129	116	104	11
1987	3.036	184	300	73	129	99	100	-1
1988	2.825	208	280	75	129	77	93	-16
1989	2.641	222	302	85	140	76	95	-19
1990	2.486	225	327	82	145	101	104	-3
1991	2.292	227	367	79	146	142	117	25
1992	2.195	224	324	68	142	115	100	14
1993	2.184	225	300	68	143	89	89	-0
1994	2.159	229	299	69	141	89	90	-1
1995 a)	2.109	233	299	69	136	93	91	2

a) Voorlopige cijfers.

Een blik op de in tabel 2.9 vermelde reeks resultaten, uitgedrukt in gemiddelden per opvarende, leert dat het aantal pk's per man het laatste jaar licht is gestegen. De reële afschrijvings- en rentekosten en de besomming per man verschiden niet veel met 1994.

3. FINANCIËLE EN FISCALE POSITIE KOTTERVISSERIJ

3.1 Aantal bedrijven

Het totaal aantal bedrijven is in 1995 verder teruggelopen. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door de afname van het aantal bedrijven met een schip met een motorvermogen t/m 300 pk (zie tabel 3.1).

Het aantal bedrijven is geringer dan het aantal kotters omdat een niet onbelangrijk aantal bedrijven meerdere schepen exploiteert. Het belang van deze 59 "meerschipsbedrijven", die in totaal 139 schepen exploiteren, komt duidelijk naar voren wanneer het motorvermogen als maatstaf wordt genomen. Ongeveer de helft van het totale motorvermogen van de kottervloot is in exploitatie bij deze groep bedrijven, die in 1995 slechts 16% van het totaal aantal bedrijven uitmaakte.

Tabel 3.1 Aantal bedrijven in de kottervisserij

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal bedrijven per ultimo a)	438	414	392	396	389	377
waarvan:						
- met meer schepen	70	64	66	64	62	59
- met 1 schip t/m 300 pk	231	225	212	213	220	210
- met 1 schip 301-1.100 pk	43	29	26	26	18	17
- met 1 schip boven 1.100 pk	90	85	81	88	89	91

a) Er zijn per ultimo veelal enkele bedrijven zonder schip (nieuw schip in aanbouw en dergelijke); daarom is het totaal van de uitsplitsing niet altijd gelijk aan het totaal aantal bedrijven.

3.2 Financiering

Het totaal van de investeringen in nieuwe schepen en motoren bedroeg 59 miljoen en lag daarmee op ongeveer hetzelfde niveau als vorig jaar (tabel 3.2).

Er kwamen 5 nieuwe schepen in de vaart. Daarvan waren 3 schepen uitgerust met een motor van 2.000 pk en twee schepen met een motor van 300 pk. Er vonden 26 hermotorisering plaats, meer dan de helft hiervan betrof schepen van rond de 300 pk.

Het totaal vreemd vermogen op lange termijn is enigszins gedaald tot ongeveer 550 miljoen gulden per ultimo 1995. Aflossingen en nieuwe investe-

ringen hielden elkaar redelijk in evenwicht. De hoogte van het vreemd vermogen wordt behalve door investeringen in nieuwe schepen en motoren ook in sterke mate beïnvloed door investeringen in vangstrechten. Hiermee was in het begin van de jaren negentig naar schatting jaarlijks rond 50 miljoen gulden gemoeid. Vanaf 1992 lagen deze investeringen in vangstrechten vermoedelijk op een lager niveau. De toename van het totaal vreemd vermogen op lange termijn tussen 1992 en 1993 kwam dus voornamelijk voor rekening van de (vervangings)investeringen in schepen en motoren.

Voor de kottervisserij als geheel kwam het eigen vermogen begin 1995 uit op ongeveer 38% van het totaal vermogen. Dit is een teruggang in vergelijking met de voorgaande jaren toen de solvabiliteit vrij stabiel rond de 50% schommelde.

Tabel 3.2 Overzicht van investeringen en vreemd vermogen in de kottervisserij

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Investering in mln. gld. b)	64	31	66	84	63	59
Totaal vreemd vermogen op lange termijn per ult. in mln. gld.	524	440	417	541	579	554
Gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf in duizend gulden	1.196	1.063	1.064	1.367	1.488	1.423

a) Voorlopige cijfers; b) Bruto-investeringen, zonder aftrek van WIR-premie, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen; peildatum: jaar van in de vaart brengen.

3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep

Bezien per pk-groep is de liquiditeitspositie bij de bedrijven met 1 schip verbeterd in 1995. De rederijen met meer schepen zagen hun nettokasstroom afnemen.

Bij de kleinere bedrijven (t/m 300 pk) steeg de brutokasstroom in 1995 met bijna 25%. Samen met een gemiddeld iets lager aflossingsbedrag zorgde dat voor een hogere nettokasstroom. De vermogenspositie van deze bedrijven is in doorsnee gunstig, zij het dat de solvabiliteit wel verslechterde van 70% in 1994 naar 61% in 1995.

Van de bedrijven met een schip in de klasse 301-1.100 pk verbeterde de liquiditeitspositie enigszins. De nettokasstroom ging van 65.000 gulden negatief in 1994 naar 32.000 gulden negatief in 1995. Deze stijging werd vrijwel geheel veroorzaakt door een verbetering van de brutokasstroom met 40%. De solvabiliteit van de bedrijven in deze pk-klasse is daarentegen verslechterd en komt uit op 44%.

Bij de bedrijven met één schip groter dan 1.100 pk is de liquiditeitspositie beter dan tot nu toe werd aangenomen. De gemiddelde jaarlijkse aflossingen van deze bedrijven blijken lager te zijn dan tot nu toe geraamd. De nettokasstroom is nu gemiddeld 192.000 gulden. Het gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn is gedaald. Aan het begin van 1995 stond er tegenover het

vreemd vermogen van 2 miljoen gulden een eigen vermogen van bijna 1,2 miljoen, zodat de solvabiliteit uitkwam op 37%.

Bij de bedrijven met meer dan één schip stegen de geraamde renteverplichtingen in 1995 vrij sterk. Doordat de brutokasstroom echter nagenoeg gelijk bleef, zien we bij deze groep een behoorlijke daling van de nettokasstroom. Bij deze "meerschipsbedrijven" doet zich een sterke stijging voor van het vreemd vermogen op lange termijn. Oorzaken van deze toename zijn vervangingsinvesteringen in nieuwe schepen en verdere aankopen van vangstquota. Tegenover het vreemd vermogen van meer dan 5,5 miljoen gulden stond een eigen vermogen van 3,1 miljoen. De solvabiliteit van deze bedrijven daalde dankzij de sterke uitbreiding van het vreemd vermogen, naar gemiddeld ruim 33%.

Tabel 3.3 Gemiddeld vreemd vermogen en nettokasstroom per bedrijf in 1995 a) (x 1000 gulden)

	Bedrijven met één schip			Bedrijven met meer schepen
	t/m 300 pk	301-1.100 pk	boven 1.100 pk	
Vreemd vermogen op lange termijn per 1-1-1995	249	775	1.883	5.558
Brutokasstroom in 1995	98	151	642	1.185
- aflossing b)	41	129	321	790
- rente b)	17	54	129	375
Nettokasstroom in 1995	40	-32	192	20

a) Voorlopige cijfers; b) Rentepercentage (gemiddelde rente voor hypotheken onroerend goed) 7,2%.

3.4 Nettokasstroom van de sector als geheel

In tabel 3.4 is toegerekend naar de nettokasstroom van de sector als geheel. Daarvoor is de brutokasstroom verminderd met aflossingen en betaalde rente. De financieringslasten, en dan met name de aflossingen, lagen in 1995 op een lager niveau dan afschrijvingen en berekende rente. Hierdoor week de nettokasstroom in positief opzicht af van het berekende nettoresultaat.

Het totale bedrag aan aflossingen is afgenomen mede als gevolg van een nieuwe ramingsmethode. De rentelasten namen daarentegen toe. De nettokasstroom uit exploitatie komt al met al op 24 miljoen gulden voor alle bedrijven samen.

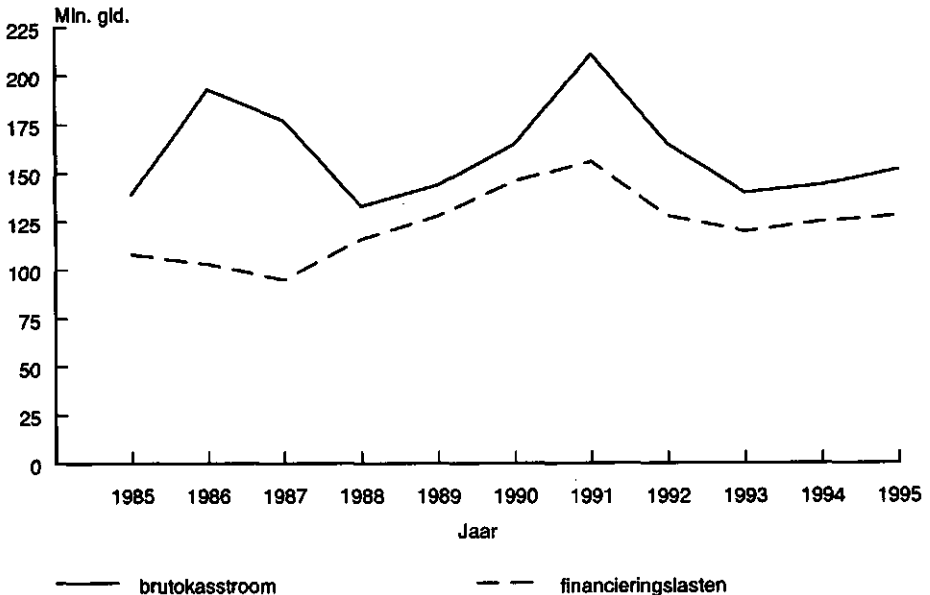
Voor een gemiddeld kottebedrijf kwam de nettokasstroom uit exploitatie, na betaling van aflossing en rente, uit op 60.000 gulden positief. Dit is een vooruitgang in vergelijking met voorgaande jaren.

Tabel 3.4 Nettoresultaat, bruto- en nettokasstroom voor de kottervisserij als geheel (x miljoen gulden)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Nettoresultaat	-7	50	29	0	-1	5
+ afschrijving	111	106	94	98	101	100
+ berekende rente tot. verm.	62	55	42	42	44	47
= brutokasstroom	166	211	165	140	144	152
- aflossingen b)	100	109	92	91	92	89
- betaalde rente b)	46	47	36	29	33	39
= nettokasstroom uit exploitatie	20	55	37	20	19	24

a) Voorlopige cijfers; b) Rentepercentage in de betreffende jaren respectievelijk 8 - 9,6 - 8,9 - 7,5 - 6,2 en 7,2%. Ramingen t/m 1993 op basis van een looptijd van het vreemd vermogen van 10 jaar (nieuw schip) of 8 jaar (tweedehands gekocht schip). Ramingen 1994 en 1995 op basis van werkelijke aflossingen.

De op- en neergang van de nettokasstroom is nog eens in beeld gebracht in figuur 3.1. De nettokasstroom uit exploitatie is na 1984 vrijwel steeds positief geweest. Dit in tegenstelling tot het begin van de jaren tachtig toen er sprake was van een negatieve nettokasstroom.

Figuur 3.1 Brutokasstroom en financieringslasten voor de sector als geheel

3.5 Fiscaal en bedrijfseconomisch

In paragraaf 3.3 wordt een indruk gegeven van de betekenis van het eigen vermogen van de kotterbedrijven aan de hand van de solvabiliteit 1). Dit kengetal wordt sterk beïnvloed door de wijze waarop de schepen worden gewaardeerd. De bedrijfseconomische boekwaarde, zoals ten grondslag ligt aan de solvabiliteit in paragraaf 3.3, komt beduidend hoger uit (gemiddeld 25%) dan de fiscale boekwaarde die is opgenomen in de financiële jaarrapporten van de visserijbedrijven. Tabel 3.5 laat zien wat de verschillen zijn tussen de solvabiliteit op basis van de fiscale boekwaarde en die op basis van de bedrijfseconomische boekwaarde.

Tabel 3.5 *Percentage eigen vermogen van het balanstotaal (solvabiliteit) op basis van de fiscale en op basis van de bedrijfseconomische boekwaarde van de schepen (per ultimo 1994)*

	Solvabiliteit	
	fiscaal	bedrijfseconomisch
Bedrijven met één schip		
< 300 pk	51,3	61,1
>1100 pk	25,8	36,5
Bedrijven met meer schepen	23,7	32,9
Sector als geheel	27,5	38,4

In de afgelopen jaren is de solvabiliteit van de kotterbedrijven aanmerkelijk gedaald: van 52% (op bedrijfseconomische basis) in 1992 tot ruim 38% aan het eind van 1994. Deze daling trad in het bijzonder op bij de grotere bedrijven (schip boven 1.100 pk en "rederijen"). Oorzaken hiervoor zijn de investeringen in vangstrechten en de lagere rentabiliteit sinds 1992.

De nettoresultaten van de kotters die in hoofdstuk 2 zijn vermeld, liggen op een veel lager niveau dan de fiscale resultaten van de bedrijven. Dat komt vooral door de hogere bedrijfseconomische afschrijvingen en doordat in de kosten een (berekend) deelloon voor de opvarende eigenaar is begrepen. Tabel 3.6 laat zien hoe (ongeveer) de aansluiting is tussen de bedrijfseconomische en de fiscale benadering. Een belangrijk verschil is nog dat de afschrijving op de aangekochte vangstrechten fiscaal wel en bedrijfseconomisch niet in de kosten is begrepen 2).

- 1) De solvabiliteit is het percentage eigen vermogen van het balanstotaal.
- 2) De post "overige verschillen" in tabel 3.6 is een restpost die is ontstaan door specifieke fiscale omstandigheden zoals toevoegingen aan en onttrekkingen van een "survey-reserve", door het op arbitraire wijze splitsen van fiscale winsten van "rederijen" over de schepen enzovoort.

Tabel 3.6 Verschillen tussen fiscale winst en bedrijfseconomisch nettoresultaat, gemiddelde cijfers over 1994 voor twee kottergroepen

	261-300 PK	1501-2000 PK
Fiscale winst	77.300	113.900
- hogere bedrijfsecon. afschrijving schip	-52.800	-156.600
+ fiscale afschrijving vangstrechten	28.900	178.800
- hogere bedrijfseconomische rente	-25.000	-53.000
- berekend deelloon opvarende eigenaar	-61.200	-89.800
+/- overige verschillen	-14.900	6.300
= bedrijfseconomisch nettoresultaat	-47.700	-400

Het bedrijfseconomische nettoresultaat moet worden geïnterpreteerd als het surplus dat overblijft nadat alle productiefactoren een "normale" beloning hebben "ontvangen", dat wil zeggen: er is een deelloon berekend voor de opvarende eigenaar en er zijn rentekosten berekend over het gehele in het schip geïnvesteerde vermogen. Een negatief nettoresultaat wil dan ook zeggen dat de kottereigenaar geen volledige beloning heeft ontvangen voor zijn arbeid en/of kapitaal.

4. BEDRIJFSRESULTATEN MOSSEL CULTUUR

4.1 Aantal bedrijven en vloot

Het aantal bedrijven is gedaald in 1995. Mede daarom steeg het aandeel van de grootste bedrijven tot 56% van de totale aanvoer (zie tabel 4.1). Geen van deze bedrijven haalde overigens een aandeel van meer dan 8%.

Tabel 4.1 Aantal bedrijven in de mosselcultuur naar grootte (per 31 december) en aandeel in aanvoer van de groep grootste bedrijven

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Grootteklassen b)							
- kleinste	7	6	5	4	6	7	6
- kleine	6	7	7	8	12	8	8
- middelgrote	25	30	28	26	25	22	22
- grote	23	18	16	14	11	16	12
- grootste	14	14	17	18	16	15	16
Totaal	75	75	73	70	70	68	64
Aandeel grootste bedrijven in de aanvoer (%)	30	29	43	52	51	39	56

a) Voorlopige cijfers; b) Ingedeeld volgens aandeel in de totale productiecapaciteit; grenzen respectievelijk 0,5 - 0,8 - 1,3 en 1,8% van die capaciteit.

Bron: Produktschap Vis; LEI-DLO.

De bruto-investeringen in de mosselsector zijn in 1995 fors gestegen tot een niveau van 17 miljoen gulden. Er werden drie nieuwe schepen aan de vloot toegevoegd, vier nieuwe motoren geplaatst en twee schepen werden verlengd. Als gevolg van het afstoten van oudere schepen bleef de totale vlootomvang gelijk aan 77 schepen. Het gemiddelde motorvermogen nam wederom toe met 14 pk. De laatste 10 jaren is het motorvermogen aan boord van de mosselkotters voortdurend gestegen van 350 pk in 1986 tot 520 pk in 1995.

Factoren als het motorvermogen en de vlootomvang hebben vermoedelijk slechts weinig invloed op de totale productiecapaciteit. Het bestand aan beschikbare percelen en de hoeveelheid mosselzaad zijn hiervoor van groter belang.

Tabel 4.2 Aantal schepen in de mosselcultuur naar leeftijd en motorvermogen (per 31 december)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 a)
Ouderdom:							
0 - 10 jaar	28	29	27	26	27	23	26
11 - 20 jaar	5	7	8	8	9	14	16
meer dan 20 jaar	49	46	47	46	41	40	35
Totaal	82	82	82	80	77	77	77
Motorvermogen:							
1 - 300 pk	12	10	8	8	6	4	4
301 - 450 pk	37	33	33	31	29	26	26
451 pk en meer	33	39	41	41	42	47	47
Totaal	82	82	82	80	77	77	77
Totaal motorvermogen (x 1.000 pk)	35,4	37,8	39,0	38,5	38	39	40
Gemiddeld motorvermogen per schip (pk)	431	461	476	481	493	506	520

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Produktschap Vis; Directie Visserij; LEI-DLO.

4.2 Aanvoer en opbrengst

De aanvoer van mosselen kwam in het seizoen 1995/1996 uit op ruim 84 miljoen kg, een daling van 20% ten opzichte van het seizoen 1994/1995. Met name de aanvoer uit de Waddenzee daalde aanzienlijk.

In de afgelopen jaren is gebleken dat de prijs van mosselen op korte termijn zeer sterk reageert op veranderingen in de aanvoer. Ook dit jaar leidde de aanvoerdaling tot een prijsstijging van gemiddeld 50%. Vooral de mosselen uit Zeeland brachten fors meer op. Mede hierdoor nam de totale opbrengst van de mosselkotters toe van 105 miljoen in 1994/1995 tot 126 miljoen in het seizoen 1995/1996.

Er werd dit jaar een geringe hoeveelheid mosselen opgenomen door het Mosselfonds.

Tabel 4.3 Overzicht van aanvoer en opbrengst van consumptiemosselen a)

	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96
Aanvoer (mln. kg)							
- uit Zeeland	28	23	33	25	39	54	52
- uit de Waddenzee	79	69	8	26	33	50	32
Totaal	107	92	41	51	72	104	84
Opbrengst (mln. gld.)							
- uit Zeeland	12	19	61	37	54	44	77
- uit de Waddenzee	58	86	23	54	38	61	49
Totaal	70	105	85	91	92	105	126
Gem. prijs (gld./100 kg)							
Zeeland	44	87	184	147	137	81	148
Waddenzee	73	124	297	205	116	121	153
Totaal	65	114	206	178	127	100	150

a) Hierin is niet begrepen de door het Mosselonds opgenomen aanvoer (1989/90: 1,9 miljoen kg; 1995/96: 0,06 miljoen kg).

Bron: Produktschap Vis.

4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector

De totale arbeidsopbrengst is voor het vijfde achtereenvolgende jaar toegenomen tot bijna 82 miljoen gulden. Met name de fors hogere besommingen en in mindere mate de lagere technische kosten droegen hieraan bij.

De technische kosten, dat wil zeggen de kosten zonder loonbestanddelen, daalden vooral als gevolg van de lagere gasoliekosten en minder afschrijvings- en rentelasten.

De loonkosten zijn geraamd op basis van normatieve lonen per werknemer. Er stonden niet voldoende gegevens ter beschikking om daarbij verschillen tussen de grootteklassen aan te brengen. Voor alle opvarenden, zowel eigenaren als niet-eigenaren, is dan ook hetzelfde bedrag ingecalculeerd. Zoals gebruikelijk is daar vergoeding voor leiding en toezicht niet bij inbegrepen.

Tabel 4.4 Mosselcultuur - bedrijfseconomische resultaten (x miljoen gulden)

	89/90 b)	90/91 b)	91/92	92/93	93/94 a)	94/95 a)	95/96 b)
Besomming c)	72,1	107,6	85,2	93	94	106,1	127,9
Af: technische kosten d)	37,8	47,4	45,6	61,3	42,7	49,1	46,1
Arbeidsopbrengst	34,3	60,2	39,6	31,7	51,3	57	81,8
- loon/sociale lasten	14,6	15,3	16	16	16,4	16,2	16,2
- nettoresultaat	19,7	44,9	23,6	15,7	34,9	40,8	65,6
In guldens van 1995							
Besomming c)	87,0	126,8	96,6	101,8	100,2	110,0	127,9
Af: technische kosten d)	45,6	55,9	51,7	67,1	45,5	50,9	46,1
Arbeidsopbrengst	41,4	71,0	44,9	34,7	54,7	59,1	81,8
Waarvan:							
- loon/sociale lasten	17,6	18,0	18,1	17,5	17,5	16,8	16,2
- nettoresultaat	23,8	52,9	26,8	17,2	37,2	42,3	65,6

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Inclusief overige opbrengsten; d) Alle kosten, exclusief loon en sociale lasten.

4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse

De onderlinge verschillen in resultaat tussen de bedrijven waren in het afgelopen seizoen veel groter dan in 1994/1995. In de groep grootste bedrijven was de arbeidsopbrengst gemiddeld drie keer zo hoog als in de kleine bedrijven. De groep kleine bedrijven is als enige achteruitgegaan ten opzichte van vorig jaar. De andere bedrijven zagen hun resultaten fors stijgen. Over het algemeen vertonen de kosten van de mosselkwekers een redelijk stabiel beeld door de jaren heen. Uitzonderingen op dat beeld zijn seizoenen zoals 1992/93 waarin er een tekort is aan mosselzaad en/of halfwasmosselen. Deze worden dan vaak tegen hoge kosten aangekocht uit het buitenland.

Een berekening van de inkomenspositie van de opvarenden - nog steeds voor het merendeel ondernemers en hun familieleden - is mogelijk in de vorm van een gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar. Deze arbeidsopbrengst wordt berekend door van de bruto-opbrengst alle kosten, behalve loon en sociale lasten, af te trekken. Het saldo bestaat dus uit de som van loonbestanddelen en nettoresultaat. De gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende is in 1995 wederom gestegen. Dit is zowel het gevolg van de toegenomen besomming als van een afname van het aantal opvarenden. In 1991 waren nog 251 mensen werkzaam op de mosselschepen; anno 1995 zijn dat er nog maar 230.

Tabel 4.5 Gemiddelde resultaten per bedrijf in de mosselcultuur (x 1.000 gulden)

	89/90 b)	90/91 b)	91/92	92/93	93/94 b)	94/95 b)	95/96 a)
Kleine bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	426	709	680	482	441	820	816
- nettoresultaat	29	148	298	-4	23	352	298
- arb. opbr. per opvarende	69	119	188	64	78	205	171
Middelgrote bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	902	710	1.280	675	762	1.125	1.261
- nettoresultaat	332	119	625	-56	145	429	623
- arb. opbr. per opvarende	163	98	332	46	118	220	285
Grote bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	1.282	995	1.640	1.411	1.446	1.407	1.931
- nettoresultaat	511	107	332	80	320	462	983
- arb. opbr. per opvarende	191	86	147	87	155	184	316
Grootste bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	2.088	1.937	1.651	3.011	2.822	2.300	2.874
- nettoresultaat	1.220	1.021	340	1.111	1.684	922	1.585
- arb. opbr. per opvarende	405	373	161	408	564	307	523
Gemiddeld alle bedrijven							
- bruto-opbrengst	1.054	962	1.159	1.306	1.318	1.538	1.854
- nettoresultaat	445	263	322	223	505	609	958
- arb. opbr. per opvarende	194	138	158	130	220	250	354
- loonkosten per opvarende	57	59	64	66	68	69	71

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Zie noot b) bij tabel 4.1 (wegens het geringe aantal beschikbare gegevens zijn de twee groepen kleinste bedrijven samengevoegd).

5. BUITENLANDSE HANDEL

5.1 Invoer

De Nederlandse invoer van vis en visproducten steeg in 1995 van 1.436 naar 1.521 miljoen gulden en kwam hiermee op een nog niet eerder bereikt niveau.

De totale invoerwaarde van tong en schol daalde per saldo licht. De invoerwaarde van tong steeg met 5 miljoen gulden, de scholexport daalde met 9 miljoen gulden. De waardestijging van de tonginvoer werd uitsluitend veroorzaakt doordat een gemiddeld hogere prijs per eenheid moest worden betaald. Voor schol werd gemiddeld een lagere prijs betaald. Tevens werd 2.000 ton verse schol minder ingevoerd. Dit betrof vooral invoer uit omvlaglanden. Aan diepgevroren scholfilet werd met name uit IJsland ruim 500 ton meer ingevoerd.

Tabel 5.1 *Nederland: Invoer naar herkomst (x miljoen gulden) a)*

Herkomst	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Duitsland	193	209	259	230	200	199	211
Verenigd Koninkrijk	137	144	216	231	148	165	161
Denemarken	158	163	173	195	132	156	147
België	125	127	150	137	83	103	96
Overige EU	89	93	94	90	86	109	128
Totaal EU	702	736	892	883	649	732	743
Voorm. Oostblok	37	78	69	93	141	137	112
Overig Europa b)	62	96	128	148	148	129	170
Totaal Europa	801	910	1089	1124	938	998	1025
Overige wereld	269	281	346	256	413	438	496
Totaal	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436	1.521
waarvan:							
- tong/schol	161	196	267	260	165	189	185
- kabeljauw	84	104	106	91	106	104	130
- pelagische vis	109	129	150	165	138	144	136
- garnalen	232	220	264	205	275	320	328
- overige	484	542	648	659	667	679	742

a) Zie ook bijlagen 2 en 4; b) Voornamelijk IJsland en Noorwegen.

Bron: CBS/LEI-DLO.

De invoer van kabeljauw daalde met 1.700 ton. De invoerwaarde steeg echter met 26 miljoen gulden. Debet hieraan is de verschuiving van goedkope verse en diepgevroren soorten naar duurdere gezouten/gedroogde en conservensoorten. Met name de invoer van relatief goedkope diepvrieskabeljauw

uit het voormalig Oostblok (Rusland) daalde flink. Tevens werd minder vers ingevoerd uit Duitsland, Denemarken en Zweden. De invoer uit IJsland en Noorwegen steeg van 13 en 7 naar respectievelijk 47 en 17 miljoen gulden. Deze stijging betrof nagenoeg alleen gezouten en gedroogde soorten. Tenslotte steeg de invoer van kabeljauwconserven uit Duitsland.

Wijzigingen in de invoer van pelagische vis hadden meest betrekking op een daling in de invoer van op zee heel ingevroren makreel. Een stijging van de invoer viel te noteren bij de op zee heel ingevroren haring en horsmakreel. Daarnaast daalde de invoer van gezouten haring en verse en overige pelagische producten. Nederland is voor de invoer van pelagische vis sterk afhankelijk van enkele landen binnen de EU. Deze handel komt voor een overgroot deel voor rekening van de Nederlandse trawlersector.

Na de forse stijging van de garnaleninvoer uit 1993 en 1994 als gevolg van het herstel van de Aziatische kweekindustrie, gaf 1995 alleen een kleine waardeinstijging te zien. Hierbij liep de invoerwaarde uit Azië iets terug, terwijl de import uit Afrika (Nigeria) en Latijns-Amerika steeg. Tevens steeg de invoer uit Oost-Europa. Voor deze regio speelt echter re-export een belangrijke rol.

De groei van de invoer, in totaal 85 miljoen gulden, kwam in tegenstelling tot 1994 grotendeels voor rekening van de handelsbetrekkingen met niet EU-landen. Per saldo kwam slechts 11 miljoen gulden van de stijging voor rekening van de EU. Van de totale invoerstijging kwam verder 16 miljoen gulden voor rekening van de overige Europese landen en 58 miljoen gulden voor de andere continenten. Met name buiten Europa werd de stijgende trend uit voorgaande jaren voortgezet. Van de belangrijkste herkomstlanden uit de EU gaf slechts Duitsland een groei te zien, van de andere werd minder afgenomen. Van de overige Europese landen verdubbelde IJsland zijn leveranties. Dit land realiseerde een stijging van 45 miljoen gulden. Andere belangrijke Europese landen zoals Noorwegen, Rusland en Polen gaven daarentegen een daling te zien. Van de buiten Europa gelegen gebieden participeerden Afrika en Zuid-Amerika ieder voor ongeveer de helft in de groei.

5.2 Uitvoer

De totale uitvoerwaarde onderging in 1995 een lichte daling van 2.388 naar 2.363 miljoen gulden. Sinds 1992 is er een betrekkelijke stabilisatie van de uitvoer tussen 2,3 en 2,4 miljard gulden.

Analoog aan 1994 liep ook in 1995 de vraag uit Italië naar tong sterk terug. Hier stond evenals in 1994 een forse toename van de tongexport naar Spanje tegenover. De totale export van tong steeg mede hierdoor met 700 ton naar een niveau van 25.100 ton in 1995. Tevens onderging de gemiddelde prijs per kg een stijging van f 11,85 naar f 12,83. Door dit alles werd een exportstijging gerealiseerd van 289 naar 322 miljoen gulden.

In navolging van de tong liep ook de scholuitvoer naar Italië sterk terug. Met name de vraag naar bevroren en verse filets daalde. Hier stond geen compensatie tegenover, met als gevolg dat de uitgevoerde hoeveelheid schol van 52.600 naar 46.800 ton daalde. De gemiddelde scholprijs steeg van f 8,19 naar

f 8,45. Dit kon niet verhouden dat de exportwaarde van 431 naar 396 miljoen gulden daalde.

De uitvoer van kabeljauw, nagenoeg alleen binnen de EU, lag in 1995 op een veel lager niveau dan in voorgaande jaren. Debet hieraan is de forse reductie (tot bijna nihil) van de sinds 1993 behoorlijk gestegen uitvoer van diepgevroren kabeljauw naar Spanje en Portugal. De totale kabeljauwuitvoer daalde per saldo hierdoor van 18.900 naar 14.300 ton. De gemiddelde prijs steeg van f 4,10 naar f 4,46 per kg.

De uitvoer van pelagische soorten van in totaal 327.000 ton bleef in hoeveelheid gelijk aan het voorgaande jaar. De uitvoerwaarde daalde van 380 naar 361 miljoen gulden. Hierbinnen steeg de haring van 116.000 naar 157.000 ton respectievelijk van 204 naar 214 miljoen gulden. De uitvoer van makreel liep terug van 103.000 naar 73.000 ton, respectievelijk van 102 naar 72 miljoen gulden. De hoeveelheid geëxporteerde horsmakreel daalde eveneens van 108.000 naar 97.000 ton.

De haringexport in guldens vond voor 50% (1994: 60%) zijn weg naar EU-landen met Duitsland als grootste afnemer. De overige haring had andere werelddelen als bestemming. Hiervan waren Nigeria, Egypte en sinds 1994 China de grootste afnemers. Gezien de uitvoercijfers trad er in 1995 een forse daling op in de uitvoer van haring naar Duitsland en in mindere mate naar België. De binnen de EU verhandelde haring bestaat grotendeels uit duurzaam half- en gereed product, terwijl de resterende export grotendeels op zee ingevroren relatief goedkoop product betreft. Hierdoor was de daling van de export naar de EU van grote invloed op de uiteindelijke geringe totale waardeinstijging van de haringexport.

Bij de makreeluitvoer was de forse daling te wijten aan een verminderde afname van diepgevroren makreel door Rusland, Polen, Nigeria en Egypte. De uitvoer van horsmakreel werd beïnvloed door een halvering van de export naar Cuba en een flinke waardeinstijging van de export naar Japan (1994: gemiddeld f 0,80 per kg, 1995: f 1,16). Hierdoor bleef ondanks een daling van het exportvolume de horsmakreelopbrengst op hetzelfde niveau.

De uitvoer van garnalen bleef in hoeveelheid vrijwel gelijk aan 1994. De waarde onderging een kleine daling bij enkele Europese landen.

Tabel 5.2 *Nederland: Uitvoer naar bestemming (x miljoen gulden) a)*

Bestemming	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
België	394	399	412	438	390	426	439
Duitsland	287	330	362	368	393	401	406
Italië	370	413	482	403	384	326	261
Frankrijk	248	304	298	275	274	268	285
Spanje	130	182	200	214	160	241	262
Verenigd Koninkrijk	71	83	92	101	107	106	96
Overige EU	61	88	115	82	91	90	8
Totaal EU	1.561	1.799	1.961	1.881	1.799	1.858	1.838
Voorm. Oostblok	35	70	70	69	85	101	82
Overig Europa b)	116	116	124	106	102	108	97
Totaal Europa	1.712	1.985	2.155	2.056	1.986	2.067	2.017
Nigeria	43	56	93	118	102	72	77
Japan	62	59	55	55	64	73	85
Overige wereld	206	198	159	171	186	176	184
Totaal	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388	2.363
waarvan:							
- tong/schol	717	866	986	845	754	720	718
- kabeljauw	72	69	71	58	78	77	64
- pelagische vis	329	369	393	415	391	380	361
- garnalen	276	287	278	303	356	406	395
- overige	629	707	734	779	759	805	825

a) Zie ook bijlagen 3 en 5; b) Voornamelijk Zweden, Zwitserland en Oostenrijk.
Bron: CBS/LEI-DLO.

De totale uitvoer van alle vis en visproducten bleef ongeveer op hetzelfde niveau. Per saldo resteerde een achteruitgang van 25 miljoen gulden. Tegenover de afname van het aandeel van de EU en overig Europa stond een stijging van het aandeel van de overige continenten. Hierbij steeg het Afrikaanse (Nigeria) en het Aziatische (Japan) aandeel en daalde het Amerikaanse (Cuba) aandeel. Van de landen van de EU liep de export naar Italië met 65 miljoen gulden terug. De export naar landen als Frankrijk, België, Denemarken en Spanje nam toe. Andere landen (Verenigd Koninkrijk, Portugal, Zwitserland, Zweden, Polen en Rusland) lieten een daling noteren.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1990-1996 (inclusief ruil, tonnen)

Vissoort/gebied	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
TONG							
- Noordzee, enz.	18.000	19.455	20.085	23.525	23.625	22.202	17.100
- overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	350
- totaal	18.000	19.455	20.085	23.525	23.625	22.202	17.450
SCHOL							
- Noordzee, enz.	88.754	85.420	79.488	75.150	70.335	50.860	34.120
- overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	490
- totaal	88.754	85.420	79.488	75.150	70.335	50.860	34.610
KABELJAUW							
- Noordzee, enz.	11.475	10.905	11.355	11.675	11.445	12.900	13.630
- overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	130
- totaal	11.475	10.905	11.355	11.675	11.445	12.900	13.760
WIJTING							
- Noordzee, enz.	4.290	4.980	6.560	5.070	5.150	4.370	4.220
- overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	185
- totaal	4.290	4.980	6.560	5.070	5.150	4.370	4.405
SCHELVIS							
- Noordzee, enz.	205	175	200	810	950	710	710
KOOLVIS							
- Noordzee, enz.	200	200	180	160	160	100	80
HARING							
- Noordzee, enz.	73.080	70.853	76.319	80.129	83.805	86.715	35.300
- overige EU-wateren	11.060	6.160	10.010	10.010	10.010	10.570	12.140
- totaal	84.140	77.013	86.329	90.139	93.815	97.285	47.440
MAKREEL							
- Noordzee, enz.	1.075	1.650	1.880	2.070	2.430	1.960	1.280
- overige EU-wateren	30.870	32.080	37.380	40.720	43.570	34.580	23.060
- totaal	31.945	33.730	39.260	42.790	46.000	36.540	24.340
ZEEDUIVEL							
- overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	55

Bijlage 1 (vervolg)

Vissoort/gebied	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
HEEK							
- Noordzee, enz.	80	80	180	130	120	60	60
- overige EU-wateren	20	0	0	190	150	130	90
- totaal	100	80	180	320	270	190	150
SPROT							
- Noordzee, enz. a)	0	0	0	0	1.500	1.500	1.500
- overige EU-wateren	1.500	1.500	1.500	840	840	0	0
- totaal	1.500	1.500	1.500	840	2.340	1.500	1.500
Vissoorten waarvoor alleen TAC's b) voor EU-landen samen gelden.							
SPROT							
- Noordzee, enz.	44.000	40.000	33.680	58.680	84.680	139.670	164.670
HORSMAKREEL							
- Noordzee, enz.	45.000	45.000	55.000	55.000	54.250	55.000	55.000
- overige EU-wateren	162.000	192.000	212.000	212.000	262.000	262.000	259.000
- totaal	207.000	237.000	267.000	267.000	316.250	317.000	314.000
BLAUWE WIJTING							
- Noordzee, enz.	50.000	20.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
- overige EU-wateren	351.500	143.000	129.500	110.500	113.500	96.000	50.500
- totaal	401.500	163.000	179.500	160.500	163.500	146.000	100.500
KEVER							
- Noordzee, enz.	171.000	171.000	171.000	191.000	180.000	180.000	180.000

a) NL-quotum naast EU-TAC; b) TAC = Total Allowable Catch.

Bijlage 2 Invoer van vis en visproducten naar productvorm (x miljoen gulden) a)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
TONG							
- heel, vers	83	81	101	105	58	67	73
- heel, diepvries	6	3	4	2	2	3	2
- totaal	89	84	105	107	60	70	75
SCHOL							
- heel, vers	67	107	157	143	97	108	95
- heel, diepvries	1	1	1	1	2	6	6
- filets en dergelijke	4	4	4	9	6	5	9
- totaal	72	112	162	153	105	119	110
KABELJAUW							
- heel, vers	64	69	63	61	41	53	38
- heel, diepvries	0	0	1	1	19	23	12
- filets en dergelijke	19	28	29	23	11	15	26
- gezouten/gedroogd	1	7	13	6	35	13	54
- totaal	84	104	106	91	106	104	130
HARING							
- heel, vers	12	12	16	17	12	8	6
- heel, diepvries	25	35	39	36	35	37	43
- gezouten	17	16	16	24	10	16	13
- gerookt	0	0	1	0	0	1	0
- filets en dergelijke	5	5	8	9	16	6	9
- overig verwerkt	6	13	14	14	9	11	10
- totaal	65	81	94	100	82	79	81
MAKREEL							
- heel, vers	2	4	3	4	6	3	2
- heel, diepvries	32	34	42	49	30	41	32
- gerookt	1	1	1	1	1	1	1
- filets en dergelijke	0	1	1	2	1	0	0
- overig verwerkt	2	2	2	2	3	4	1
- totaal	37	42	49	58	41	49	36
HORSMAKREEL							
- heel, vers	0	0	0	0	0	1	1
- heel, diepvries	7	6	7	7	15	15	18
- totaal	7	6	7	7	15	16	19
GARNALEN							
- crangon	51	27	31	35	30	57	57
- pandalus	9	16	31	13	6	33	21
- overige	54	53	73	69	137	130	158
- verwerkt	118	124	129	88	102	100	92
- totaal	132	220	264	205	274	320	328
OVERIGE SOORTEN							
- Totaal	484	542	648	659	667	679	742
Totale invoer	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436	1.521

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 3 Uitvoer van vis en visproducten naar productvorm (x miljoen gulden) a)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Tong							
- heel, vers	160	233	267	253	172	184	200
- heel, diepvries	146	130	153	150	148	105	122
- totaal	306	363	420	403	320	289	322
Schol							
- heel, vers	36	36	36	25	28	19	16
- heel, diepvries	9	12	13	10	8	9	9
- filets en dergelijke	366	455	517	407	398	403	371
- totaal	411	503	566	442	434	431	396
Kabeljauw							
- heel, vers	47	29	24	28	23	24	23
- heel, diepvries	0	0	1	2	5	20	1
- filets en dergelijke	24	27	29	22	22	22	27
- gezouten/gedroogd	1	13	17	6	28	11	13
- totaal	72	69	71	58	78	77	64
Haring							
- heel, vers	7	4	5	5	2	1	1
- heel, diepvries	49	86	70	66	58	66	100
- gezouten	39	48	52	48	44	50	45
- gerookt	7	8	11	8	6	8	5
- filets en dergelijke	2	2	3	8	28	15	11
- overig verwerkt	48	61	67	63	49	64	52
- totaal	152	209	208	198	187	204	214
Makreel							
- heel, vers	3	2	2	2	2	2	1
- heel, diepvries	104	81	97	101	98	87	62
- gerookt	9	10	9	10	7	6	6
- filets en dergelijke	0	0	0	0	1	2	1
- overig verwerkt	5	6	8	5	11	5	2
- totaal	121	99	116	118	119	102	72
Horsmakreel							
- heel, vers	0	0	0	0	0	0	0
- heel, diepvries	56	61	69	99	85	74	75
- totaal	56	61	69	99	85	74	75
Garnalen							
- crangon	69	80	62	70	87	96	90
- pandalus	19	17	13	13	8	10	7
- overige	33	27	42	39	80	64	65
- verwerkt	155	163	161	181	181	236	233
- totaal	276	287	278	303	356	406	395
Overige soorten							
- totaal	629	707	734	779	759	805	825
Totale uitvoer	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388	2.363

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 4 Invoer van vis en visproducten naar continent (x miljoen gulden) a)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Tong							
- EU	89	82	100	98	55	67	72
- overig Europa	0	2	5	9	5	2	2
- Amerika	0	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	1	1
- totaal	89	84	105	107	60	70	75
Schol							
- EU	66	101	151	133	92	106	96
- overig Europa	6	10	11	19	13	13	14
- Amerika	0	1	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
- totaal	72	112	162	153	105	119	110
Kabeljauw							
- EU	78	80	72	70	53	53	52
- overig Europa	6	24	34	21	53	51	77
- Amerika	0	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	1
- totaal	84	104	106	91	106	104	130
Haring							
- EU	50	63	71	82	63	59	58
- overig Europa	14	18	23	18	19	20	23
- Amerika	1	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
- totaal	65	81	94	100	82	79	81
Makreel							
- EU	37	40	47	57	40	48	35
- overig Europa	0	2	2	1	1	1	1
- Amerika	0	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
- totaal	37	42	49	58	41	49	36
Horsmakreel							
- EU	7	6	7	7	15	16	19
- overig Europa	0	0	0	0	0	0	0
- Amerika	0	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
- totaal	7	6	7	7	15	16	19

Bijlage 4 (vervolg)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Garnalen							
- EU	105	62	67	71	60	87	86
- overig Europa	25	48	32	59	63	54	49
- Amerika	4	5	3	4	55	21	31
- Afrika	6	6	18	18	40	43	51
- Azië/Australië	92	99	144	53	56	115	111
- totaal	232	220	264	205	274	320	328
Overige soorten							
- EU	270	302	377	365	271	296	325
- overig Europa	48	69	93	113	135	125	116
- Amerika	76	88	95	88	104	126	143
- Afrika	11	11	13	18	53	51	71
- Azië/Australië	79	72	70	75	104	81	87
- totaal	484	542	648	659	667	679	742
Totale invoer							
- EU	702	736	892	883	649	732	743
- overig Europa	99	175	194	241	288	266	282
- Amerika	81	94	104	92	161	147	174
- Afrika	17	17	31	36	93	94	122
- Azië/Australië	171	169	214	128	160	197	200
- totaal	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436	1.521

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die in voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 5 Uitvoer van vis en visproducten naar continent (x miljoen gulden) a)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Tong							
- EU	275	333	394	376	292	266	302
- overig Europa	13	12	12	12	8	8	8
- Amerika	16	16	12	13	18	12	11
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	2	2	2	2	2	3	1
- totaal	306	363	420	403	320	289	322
Schol							
- EU	296	388	457	355	348	344	314
- overig Europa	58	69	75	59	53	57	51
- Amerika	39	27	18	15	18	17	18
- Afrika	0	0	0	0	0	0	0
- Azië/Australië	18	19	17	13	15	13	13
- totaal	411	503	566	442	434	431	396
Kabeljauw							
- EU	70	68	69	57	77	75	62
- overig Europa	2	1	1	1	1	2	2
- Amerika	0	0	0	0	0	0	0
- Afrika	0	0	1	0	0	0	0
- Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
- totaal	72	69	71	58	78	77	64
Haring							
- EU	96	113	124	119	115	126	103
- overig Europa	15	21	23	21	19	18	20
- Amerika	1	1	2	1	1	1	1
- Afrika	29	54	46	45	41	44	68
- Azië/Australië	11	20	13	12	11	15	22
- totaal	152	209	208	198	187	204	214
Makreel							
- EU	35	31	27	22	18	17	13
- overig Europa	2	5	14	15	19	31	19
- Amerika	2	3	5	1	3	6	3
- Afrika	63	44	58	72	70	44	32
- Azië/Australië	19	16	12	8	9	4	5
- totaal	121	99	116	118	119	102	72
Horsmakreel							
- EU	1	2	2	2	2	3	2
- overig Europa	0	0	0	0	0	3	1
- Amerika	2	4	2	17	28	22	12
- Afrika	24	36	50	53	36	24	26
- Azië/Australië	29	19	14	27	19	22	34
- totaal	56	61	69	99	85	74	75

Bijlage 5 (vervolg)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Garnalen							
- EU	247	243	247	259	300	346	339
- overig Europa	26	42	28	36	48	48	40
- Amerika	1	0	0	1	0	1	2
- Afrika	0	1	2	3	8	11	14
- Azië/Australië	2	1	1	4	1	0	0
- totaal	276	287	278	303	356	406	395
Overige soorten							
- EU	541	621	641	691	647	681	703
- overig Europa	35	36	41	31	39	42	38
- Amerika	13	12	9	11	12	14	16
- Afrika	4	4	6	7	17	16	10
- Azië/Australië	36	35	37	39	44	52	58
- totaal	629	707	734	779	759	805	825
Totale uitvoer							
- EU	1.561	1.799	1.961	1.881	1.799	1.858	1.838
- overig Europa	151	186	194	175	187	209	179
- Amerika	74	63	48	59	80	73	63
- Afrika	120	139	163	180	171	139	150
- Azië/Australië	117	111	96	105	101	109	133
- totaal	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388	2.363

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 6 Gemiddelde aanvoerprizen van enkele vissoorten op Nederlandse visafslagen (gld./kg)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Tong	18,12	12,78	14,57	15,93	13,65	12,25	13,74
Tarbot	21,93	20,20	18,17	18,40	15,98	15,98	16,24
Schol	2,57	3,16	4,12	3,11	3,20	3,39	3,27
Kabeljauw	3,99	4,80	5,43	4,26	3,86	3,39	2,76
Wijting	2,79	2,95	2,38	1,86	1,73	1,63	1,64
Garnalen	6,88	9,63	5,15	5,77	6,25	5,54	6,02
Naar sortering:							
Tong g	23,21	20,13	19,31	20,39	19,09	21,00	18,91
Tong gm	22,16	18,68	15,75	18,18	18,67	21,04	16,96
Tong km	21,83	13,65	14,98	17,35	17,59	14,86	14,21
Tong k1	17,42	11,08	14,20	14,62	13,04	10,56	13,13
Tong k2	12,09	9,56	12,24	12,68	8,59	8,40	10,65
Tarbot 1	29,13	29,60	30,01	28,11	24,70	26,25	26,42
Tarbot 2	25,74	25,78	25,85	24,17	21,10	23,47	23,37
Tarbot 3	22,08	22,20	21,80	20,25	18,86	20,32	17,93
Tarbot 4	19,10	17,09	16,20	16,48	14,48	13,35	14,18
Tarbot 5	18,52	15,95	12,86	14,16	11,20	11,43	12,51
Schol 1	3,93	4,05	4,14	4,09	4,15	3,95	3,87
Schol 2	3,52	3,49	4,17	3,69	3,75	3,52	3,45
Schol 3	2,48	3,14	4,25	3,21	3,17	3,34	3,23
Schol 4	2,03	2,90	4,01	2,66	2,89	3,28	3,11
Kabeljauw 1	4,48	5,32	5,53	5,06	4,38	4,28	3,97
Kabeljauw 2	4,54	5,46	5,87	5,68	4,96	4,83	4,17
Kabeljauw 3	4,37	5,28	5,98	5,66	4,88	4,52	3,78
Kabeljauw 4	4,10	4,76	5,57	4,84	4,26	3,58	3,02
Kabeljauw 5	3,46	4,23	4,63	3,36	3,13	2,47	2,09
Wijting 1	-	4,18	3,41	2,64	2,62	2,94	2,56
Wijting 2	3,75	3,49	2,80	2,89	2,74	2,40	2,55
Wijting 3	2,90	2,82	2,10	2,78	2,40	2,38	2,17
Wijting 4	2,78	2,98	2,40	1,80	1,64	1,51	1,53
Garnalen flauw	6,89	9,40	4,96	5,72	6,15	5,34	5,96
Garnalen zout	6,81	10,41	6,29	6,27	7,39	9,17	7,19

Bron: Produktschap Vis/LEI-DLO.

Bijlage 7 Kostenoverzicht voor enkele belangrijke pk-groepen in 1994 (gemiddeld per kotter)

Pk-groep	261-300 pk (noord)		1.500-2.000 pk (noord)	
	(1000 gulden)	aandeel (%) totale kosten	(1000 gulden)	aandeel (%) totale kosten
Kostencategorie				
Oliekosten	66	10	476	19
Navigatiemiddelen	21	3	29	1
Onderh.- en reparatiekosten	60	9	129	5
Verzekering schip	29	4	97	4
Vistuig	35	5	121	5
Ijs- en koelkosten	19	3	16	1
Algemene kosten	50	7	105	4
Afleveringskosten	45	6	164	6
Loonkosten	245	35	711	27
Afschrijvingen	87	12	512	20
Rentekosten	45	6	232	9
Totale kosten	701	101	2.594	100

PUBLICATIES IN 1995/96

RAPPORTEN

Davidse, W.P. en G. Beijert (1995)

Mogelijkheden om investeringen in tong- en scholquota terug te verdienen; Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO); Mededeling 548

Frost, H. (DIFER Denemarken, R. Lanteris (RIVO-DLO), J.G.P. Smit (LEI-DLO) en P. Sparre (DIFMAR Denemarken) (1995)

An appraisal of the effects of the decommissioning scheme in the case of Denmark and the Netherlands; Rapport aan Europese Commissie, DG XIV, Draft Final Report

Salz, P. et al. (1996)

Concerted action: Coordination of Research in Fishery Economics:

- *Working Document Nr: 4: Assessing the Economic Status of Fisheries. Methodology and Data Needs*
- *Working Document Nr: 6: Economic Performance of Selected Fleet Segments in the EU*
- *Working Document Nr: 9: Economic evaluation of ACFM Advice* (rapportage in het kader van EU-studie)

Salz, P. et al. (1996)

Bio-economic evaluation of multi-species and multi-annual fishery management measures; Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO); Onderzoekverslag 150 (verschijnt binnenkort)

Smit, W. en B. Keus (1995)

Devolved and regional management systems in fisheries: The role of producers' organizations in EC fisheries management; National Reports (rapportage in het kader van EU-studie)

Smit, W. et al. (1995)

"Visserij in cijfers 1994"; Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO); Periodieke Rapportage 31-94

VIII Annual meeting of the EAFE; Barcelona, April 1-3 1996

Davidse, W.P. and P. Salz

"Concerted action in Fisheries Economics"

Smit, W.

"The economics of Fisheries Management"; A Case Study: Co-management in the Netherlands

Wijk, M.O. van
"Prospects of the Dutch cutter fleet in the short and long term"

ARTIKELEN

Davidse, W.P. (1995)
"Concentratie van vangstrechten in de kottervisserij"; In: Visserijnieuws
15

Hoefnagel, E. en W. Smit (1995)
Experiences in Dutch Co-management of marine fish resources; Parijs;
OESO-paper

Hoefnagel, E. (1996)
"Trade in Fishing Rights in the Netherlands: A maritime environment
market", chapter 6; In: Fisheries Management in crisis (editors: K. Crean,
D. Symes; Blackwell Science Ltd, UK)

Hoefnagel, E. en W. Smit (1996)
Co-Management Experiences in the Netherlands; Rapport aan de EC, DG
XIV

Salz, P. (1995)
"Determination of upstream effects on the basis of production costs"; A
simple application to West Germany; Paper for EU workshop on induced
effects; Rennes

Salz, P. en W.P. Davidse (1996)
"Effecten van quotaverlagingen in 1996 op de omvang van de kott-
ervloot"; Nota op verzoek van Produktschap Vis en Ministerie van Land-
bouw, Natuurbeheer en Visserij

Taal, C., M. van Wijk en G. Beijert (1995)
"Geen verbetering resultaten kottervisserij"; Visserijnieuws nr. 49

Wijk, M.O. van (1996)
"Grootschalig onderzoek visgroothandel en visverwerkende industrie";
Visserijnieuws nr. 20 en Vismagazine (juni)

Wilde, J.W. de en A. Kamstra (1995)
"Fish Production"; In: A. Ruiter: Fish and Fishery Products; Composition,
Nutritive Properties and Stability; CAB International; Oxon (UK)

Wilde, J.W. de (1995)
"Rondvisvloot gesaneerd, schol in problemen"; In: Maritiem Journaal